P10_TA(2025)0128

Zpráva o provádění Nástroje pro oživení a odolnost

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 18. června 2025 o zprávě o provádění Nástroje pro oživení a odolnost (2024/2085(INI))

(C/2025/6258)

Evropský parlament,

— s ohledem na článek 175 Smlouvy o fungování Evropské unie,

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost ([1]) (dále jen „nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost“),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES ([2]) (dále jen „nařízení REPowerEU“),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie ([3]) (nařízení o podmíněnosti dodržováním zásad právního státu),

— s ohledem na nařízení Rady (EU, Euratom) 2024/765 ze dne 29. února 2024, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027 ([4]) (nařízení o víceletém finančním rámci),

— s ohledem na interinstitucionální dohodu ze dne 16. prosince 2020 mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o rozpočtové kázni, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení, jakož i o nových vlastních zdrojích, včetně plánu zavádění nových vlastních zdrojů ([5]) (dále jen „interinstitucionální dohoda“),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2024/2509 ze dne 23. září 2024, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie ([6]) (finanční nařízení),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/795 ze dne 29. února 2024, kterým se zřizuje Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) a mění směrnice 2003/87/ES a nařízení (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 a (EU) 2021/241 ([7]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([8]),

— s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 23. června 2022 o provádění Nástroje pro oživení a odolnost ([9]),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 22. července 2024 nazvané „Pokyny k plánům pro oživení a odolnost“ ([10]),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 21. února 2024 o posílení EU prostřednictvím ambiciózních reforem a investic (COM(2024)0082),

([1]) Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
([2]) Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.
([3]) Úř. věst. L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
([4]) Úř. věst. L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.
([5]) Úř. věst. L 433 I, 22.12.2020, s. 28.
([6]) Úř. věst. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
([7]) Úř. věst. L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj.
([8]) Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([9]) Úř. věst. C 32, 27.1.2023, s. 42.
([10]) Úř. věst. C, C/2024/4618, 22.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4618/oj.

— s ohledem na třetí výroční zprávu Komise ze dne 10. října 2024 o provádění Nástroje pro oživení a odolnost (COM(2024)0474),

— s ohledem na výroční zprávu Účetního dvora (EÚD) ze dne 10. října 2024 o plnění rozpočtu na rozpočtový rok 2023 spolu s odpověďmi orgánů,

— s ohledem na zvláštní zprávu EÚD č. 13/2024 ze dne 2. září 2024 nazvanou „Čerpání finančních prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost – Postupuje se zpožděním a přetrvávají rizika pro dokončení opatření, a tudíž pro dosažení cílů nástroje“, zvláštní zprávu EÚD č. 14/2024 ze dne 11. září 2024 nazvanou „Ekologická transformace – nejasný příspěvek Nástroje pro oživení a odolnost“ a zvláštní zprávu EÚD č. 22/2024 ze dne 21. října 2024 nazvanou „Dvojí financování z rozpočtu EU – kontrolní systémy postrádají základní prvky, které by zmírňovaly zvýšené riziko plynoucí ze skutečnosti, že model financování Nástroje pro oživení a odolnost není spojen s náklady“,

— s ohledem na studii z prosince 2023 doplňující hodnocení provádění Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období,

— s ohledem na výroční zprávu Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) za rok 2024 zveřejněnou dne 3. března 2025,

— s ohledem na zprávu Maria Draghiho ze září 2024 s názvem „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti“ (Draghiho zpráva),

— s ohledem na stanovisko Výboru regionů ze dne 8. října 2024 nazvané „Přezkum evropského plánu na podporu oživení po pandemii covid-19 v polovině období (Nástroj pro oživení a odolnost)“ ([11]),

— s ohledem na informace zveřejněné ve srovnávacím přehledu pro Nástroj pro oživení a odolnosti (srovnávací přehled RRF),

— s ohledem na pracovní dokument útvarů Komise ze dne 20. listopadu 2024 nazvaný „Zpráva o přidělování a dopadu zelených dluhopisů NGEU za rok 2024“ (SWD(2024)0275),

— s ohledem na svůj interní výzkum, hloubkovou analýzu a publikace týkající se provádění Nástroje pro oživení a odolnost ([12]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 18. ledna 2024 o situaci v Maďarsku a zmrazení finančních prostředků EU ([13]);

— s ohledem na článek 55 jednacího řádu a na čl. 1 odst. 1 písm. e) a přílohu 3 rozhodnutí Konference předsedů ze dne 12. prosince 2002 o postupu udělování svolení k vypracování zpráv z vlastního podnětu,

— s ohledem na stanoviska Výboru pro rozpočtovou kontrolu, Výboru pro zaměstnanost a sociální věci, Výboru pro životní prostředí, klima a bezpečnost potravin a Výboru pro dopravu a cestovní ruch,

— s ohledem na společná jednání Rozpočtového výboru a Hospodářského a měnového výboru podle článku 59 jednacího řádu,

— s ohledem na zprávu Rozpočtového výboru a Hospodářského a měnového výboru (A10-0098/2025),

A. vzhledem k tomu, že Nástroj pro oživení a odolnost (nástroj RRF) byl vytvořen s cílem učinit evropské ekonomiky a společnosti udržitelnějšími, odolnějšími a lépe připravenými s ohledem na bezprecedentní krize v letech 2019 a 2022, a to podporou členských států při financování strategických investic a provádění reforem;

B. vzhledem k tomu, že reformy a investice v rámci nástroje RRF by měly přispět k tomu, aby EU byla odolnější a méně závislá díky diverzifikaci klíčových dodavatelských řetězců, čímž se posílí její strategická autonomie; vzhledem k tomu, že reformy a investice v rámci nástroje RRF rovněž vytvářejí evropskou přidanou hodnotu;

C. vzhledem k tomu, že nástroj RRF a další fondy EU, jako je evropský nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci, pomohly ochránit trhy práce před rizikem dlouhodobých škod způsobených dvojím hospodářským otřesem v podobě pandemie a energetické krize;

([11]) Úř. věst. C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj.
([12]) Evropský parlament, Think Tank https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/research/advanced-search?textualSearch=RRF&startDate=01%2F07%2F2019&endDate=&sort=RELEVANCE.
([13]) Úř. věst. C, C/2024/5742, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5742/oj.

D. vzhledem k tomu, že výdaje nástroje RRF nespadají do stropů víceletého finančního rámce (VFR) a příjmy z výpůjček tvoří vnější účelově vázané příjmy; vzhledem k tomu, že Parlament vyjadřuje politování nad tím, že nejsou součástí rozpočtového procesu; vzhledem k tomu, že podle zásady transparentnosti stanovené ve finančním nařízení by občané měli vědět, jak a za jakým účelem EU vynakládá finanční prostředky;

E. vzhledem k tomu, že v důsledku nedostatečného pokroku při zavádění nových vlastních zdrojů v EU a potřeby zajistit udržitelný splátkový plán EU je naprosto nezbytné vytvořit jasnou a spolehlivou dlouhodobou strategii financování, která by umožnila plnit povinnosti spojené se splácením, aniž by bylo nutné přijímat v rámci rozpočtu EU obtížné kompromisy, které by mohly ohrozit budoucí investice a politické priority; vzhledem k tomu, že k zajištění dlouhodobé životaschopnosti plánu EU pro splácení dluhu budou nezbytné další diskuze a konkrétní finanční řešení;

F. vzhledem k tomu, že výpůjční náklady na nástroj NextGenerationEU (NGEU) musí být hrazeny z rozpočtu EU a skutečné náklady v důsledku vysokých úrokových sazeb výrazně přesahují prognózy z roku 2020; vzhledem k tomu, že celkové náklady na splácení kapitálu a úroků v rámci nástroje NGEU se počínaje rokem 2028 odhadují na přibližně 25–30 miliard EUR ročně, což představuje 15–20 % ročního rozpočtu na rok 2025; vzhledem k tomu, že Parlament trvá na tom, aby náklady na refinancování byly nad úrovní stropů VFR; vzhledem k tomu, že během revize VFR 2024 byl zaveden třístupňový „kaskádový mechanismus“, včetně nového zvláštního nástroje EURI, s cílem pokrýt významné překročení nákladů v důsledku výpůjček z nástroje NextGenerationEU souvisejících se zásadními změnami tržních podmínek; vzhledem k tomu, že v rámci rozpočtového procesu na rok 2025 bylo dosaženo dohody o dodržování roční referenční hodnoty 50/50, konkrétně o financování překročených nákladů rovným dílem prostřednictvím složky pro zrušení závazku zvláštního nástroje EURI a nástroje pružnosti;

G. vzhledem k tomu, že dluhopisy vydané k financování nástroje RRF mají být splaceny způsobem, který zajistí stálé a předvídatelné snižování závazků, a to nejpozději do roku 2058; vzhledem k tomu, že Rada dosud nepřijala upravený soubor nových vlastních zdrojů navržený Komisí, což vyvolává obavy ohledně proveditelnosti splácení dluhu vzniklého v rámci NGEU;

H. vzhledem k tomu, že jedním z klíčových aspektů nástroje RRF je sociální rozměr, který přispívá k vzestupné hospodářské a sociální konvergenci, obnově a podpoře udržitelného růstu a vytváření kvalitních pracovních míst;

I. vzhledem k tomu, že nástroj RRF by měl mimo jiné přispívat k financování opatření k posílení odolnosti členských států vůči klimatickým katastrofám a podporovat strategie pro přizpůsobení se změně klimatu; vzhledem k tomu, že členské státy by měly provádět řádná posouzení dopadu opatření a sdílet osvědčené postupy týkající se uplatňování zásady „významně nepoškozovat“;

J. vzhledem k tomu, že nástroj RRF hraje důležitou úlohu při podpoře investic a reforem v oblasti udržitelné mobility, inteligentní dopravní infrastruktury, alternativních paliv a řešení digitální mobility, čímž zlepšuje konektivitu a účinnost v celé EU; vzhledem k tomu, že je politováníhodné, že pouze několik členských států se rozhodlo využít nástroj RRF k podpoře investic, zejména do vysokorychlostní železniční a vodní infrastruktury, jejichž cílem je rozvoj evropských koridorů, a to navzdory podněcování k realizaci přeshraničních projektů a projektů pro více zemí; vzhledem k tomu, že je velmi důležité zvýšit investice do dopravní infrastruktury, zejména v regionech s nedostatečnou obslužností, aby se zlepšilo dopravní propojení, podpořila regionální soudržnost a přispělo k ekologické transformaci;

K. vzhledem k tomu, že do 31. prosince 2024 předložily členské státy 95 žádostí o platbu a výše vyplacených prostředků z nástroje RRF včetně předběžného financování činila 197,46 miliardy EUR ve formě grantů (55 % celkového finančního krytí grantů) a 108,68 miliardy EUR ve formě úvěrů (37 % celkového krytí úvěrů); vzhledem k tomu, že tři členské státy již obdržely pátou platbu, zatímco jeden členský stát dosud z nástroje RRF neobdržel žádné finanční prostředky; vzhledem k tomu, že všechny členské státy alespoň jednou revidovaly své národní plány pro oživení a odolnost; vzhledem k tomu, že 28 % milníků a cílů bylo uspokojivě splněno a Komise využila možnosti částečného pozastavení plateb, pokud se zjistilo, že některé milníky a cíle spojené s žádostí o platbu nebyly uspokojivě splněny; vzhledem k tomu, že zpoždění při provádění plánovaných reforem a investic, zejména do sociální infrastruktury a veřejných služeb, by mohlo vést k nedostatečnému využívání dostupných zdrojů, čímž by se snížil jejich očekávaný dopad na hospodářský růst, zaměstnanost a sociální soudržnost;

L. vzhledem k tomu, že EÚD odhalil různé nedostatky nástroje RRF, zejména pokud jde o jeho koncepci, transparentnost a podávání zpráv, riziko dvojího financování a provádění opatření souběžné transformace;

M. vzhledem k tomu, že podle EÚD je výkonnost měřítkem toho, do jaké míry opatření, projekt nebo program splnil své cíle a zajistil optimální využití prostředků; vzhledem k tomu, že financování, které není spojeno s náklady, navíc samo o sobě nepředstavuje nástroj založený na výkonnosti;

N. vzhledem k tomu, že spolehlivé systémy auditu a kontroly mají zásadní význam pro ochranu finančních zájmů EU během celého životního cyklu nástroje RRF; vzhledem k tomu, že před vyplacením prostředků z nástroje RRF bylo třeba splnit milníky obecně známé jako tzv. „supermilníky“, zejména ty, které se týkají právního státu;

O. vzhledem k tomu, že se v nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost odkazuje v souvislosti s tímto nástrojem na to, že „je ve své podstatě založen na výsledcích“, aniž by byly tyto „výsledky“ v nařízení definovány; vzhledem k tomu, že výsledky nástroje RRF by měly souviset se zásadami řádného finančního řízení a být měřítkem toho, do jaké míry opatření, projekt nebo program financovaný ze strany EU splnil své cíle a zajistil optimální využití prostředků;

P. vzhledem k tomu, že účinná demokratická a parlamentní kontrola nad uplatňováním nástroje RRF vyžaduje, aby byl Parlament neustále plně zapojen a aby byla ve všech fázích zohledňována všechna jeho doporučení;

Q. vzhledem k tomu, že Komise musí do 31. prosince 2028 předložit nezávislou hodnotící zprávu *ex post* o uplatňování nástroje RRF, která bude obsahovat posouzení toho, do jaké míry bylo dosaženo cílů, informace o účinnosti využívání zdrojů a o evropské přidané hodnotě a také celkové posouzení nástroje RRF a informace o jeho dlouhodobém dopadu;

R. vzhledem k tomu, že účelem této zprávy je sledovat uplatňování nástroje RRF v souladu s úlohou Parlamentu stanovenou v nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, přičemž by se v ní mělo poukazovat na přínosy a nedostatky tohoto nástroje a vycházet ze zkušeností získaných při jeho uplatňování;

Posílení sociální a hospodářské odolnosti Evropy

1. zdůrazňuje skutečnost, že nástroj RRF je bezprecedentním nástrojem solidarity reagujícím na dvě bezprecedentní krize a základním kamenem nástroje NextGenerationEU, který skončí v roce 2026; zdůrazňuje, že je důležité vyvodit ponaučení z jeho provádění pro nadcházející VFR, a to i pokud jde o transparentnost, podávání zpráv a konzistentní měření výsledků; zdůrazňuje stabilizační účinek nástroje RRF na členské státy v době velké hospodářské nejistoty, neboť zmírňuje negativní hospodářské a sociální důsledky a podporuje vlády tím, že přispívá k provádění evropského pilíře sociálních práv, podporuje hospodářskou obnovu a konkurenceschopnost, zvyšuje odolnost, podporuje inovace a ekologickou a digitální transformaci;

2. zdůrazňuje, že nástroj RRF hraje důležitou úlohu při předcházení roztříštěnosti vnitřního trhu a dalšímu prohlubování makroekonomických rozdílů, při podpoře sociální a územní soudržnosti (tím, že přispívá k makroekonomické stabilizaci) a při poskytování jistoty finančním trhům (tím, že zlepšuje důvěru investorů v době nestability, čímž snižuje rozpětí výnosů);

3. vítá skutečnost, že RRF je jednorázovým nástrojem poskytujícím dodatečný fiskální prostor, který přispívá k předcházení značným ekonomickým a sociálním rozdílům mezi členskými státy s odlišným fiskálním prostorem; upozorňuje na to, že podle zjištění Komise nástroj RRF vyvolal stabilní zvyšování investic v celé EU a že Komise očekává, že tento nástroj bude vzhledem ke svým synergickým účinkům s dalšími fondy EU ovlivňovat celou EU ještě dlouho po roce 2026; je však znepokojen rizikem, že s ukončením nástroje v roce 2026 by mohlo dojít k výraznému poklesu veřejných investic do společných evropských priorit;

4. připomíná, že VFR spolu s nástrojem RRF dosahují v programovém období 2021–2027 celkové výše téměř 2 bilionů EUR, avšak poukazuje na to, že vysoká míra inflace a související vysoké ceny zboží a služby snížily současnou hodnotu evropských výdajů dohodnutých v nominálním vyjádření;

5. bere na vědomí prognózu Komise z roku 2024 týkající se možného vlivu nástroje NextGenerationEU na reálný hrubý domácí produkt (HDP) EU do roku 2026, který je výrazně nižší než ukazuje simulace z roku 2020 (1,4 % ve srovnání s 2,3 %), což je částečně dáno nepříznivými ekonomickými a geopolitickými podmínkami, a odhad, že tento nástroj by mohl vést k výraznému krátkodobému nárůstu zaměstnanosti v EU až o 0,8 %; konstatuje, že dlouhodobé přínosy nástroje RRF pro HDP přesáhnou přijaté rozpočtové závazky pravděpodobně třikrát až šestkrát, a to v závislosti na dopadech investic z nástroje RRF na produktivitu a na důsledném provádění reforem a investic;

6. zdůrazňuje, že je obtížné vyčíslit přesný sociální a hospodářský dopad nástroje RRF, neboť dopad reforem a investic se projeví až po určitém čase; zdůrazňuje, že k posouzení skutečného dopadu reforem a investic jsou zapotřebí další nezávislá hodnocení a že by se měla dále zlepšovat základní metodika; bere na vědomí zjištění Komise, že přibližně polovina očekávaného nárůstu veřejných investic v letech 2019–2025 souvisí s investicemi financovanými z rozpočtu EU, zejména z nástroje RRF, avšak poznamenává, že dopad některých investic není dosud měřitelný;

7. konstatuje, že nástroj RRF motivuje k provádění některých reforem obsažených v doporučeních pro jednotlivé země vydaných v rámci evropského semestru, neboť došlo k začlenění těchto reforem do národních plánů pro oživení a odolnost; zdůrazňuje, že pokud jde o monitorování provádění nástroje RRF, došlo ke kvalitativnímu posunu vpřed; připomíná, že srovnávací přehled RRF se používá ke sledování pokroku při dosahování milníků a cílů a také souladu s horizontálními zásadami, a zejména se šesti pilíři, kterými jsou zelená transformace, digitální transformace, inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst (včetně hospodářské soudržnosti, pracovních míst, produktivity, konkurenceschopnosti, výzkumu, vývoje a inovací a dobře fungujícího vnitřního trhu se silnými malými a středními podniky), sociální a územní soudržnost, zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost, s cílem mimo jiné zvyšovat připravenost a schopnost reakce na krize, a politiky pro příští generaci, děti a mládež, jako je vzdělávání a rozvoj dovedností; zdůrazňuje, že doporučení pro jednotlivé země vydaných v rámci evropského semestru se stále využívá jen v malé míře a tato míra využití dokonce klesá;

8. zdůrazňuje, že v souvislosti s novým rámcem pro správu ekonomických záležitostí by soubor reforem a investic, které jsou podkladem pro prodloužení období korekce, měl být v souladu se závazky obsaženými ve schválených národních plánech pro oživení a odolnost během období fungování nástroje RRF a v dohodě o partnerství podle nařízení o společných ustanoveních ([14]); konstatuje, že pět členských států, které požádaly o prodloužení období korekce do 31. prosince 2024, se při odůvodnění prodloužení částečně opíralo o reformy a investice, které již byly schváleny v rámci nástroje RRF; bere na vědomí skutečnost, že většina členských států zahrnula informace o tom, zda jsou reformy a investice uvedené ve střednědobých fiskálně-strukturálních plánech spojeny s nástrojem RRF;

9. vítá skutečnost, že nástroj RRF poskytuje podporu jak reformám, tak investicím v členských státech, ale se znepokojením konstatuje, že krátký časový rámec pro zbývající provádění tohoto nástroje představuje výzvu pro dokončení klíčových reforem a rozsáhlých investic, které mají být dokončeny ke konci jeho platnosti, a pro včasné splnění 70 % zbývajících milníků a cílů;

10. připomíná, že výdaje z nástroje RRF by kromě řádně odůvodněných případů neměly nahrazovat opakující se výdaje z vnitrostátního rozpočtu a měly by se řídit zásadou adicionality financování z prostředků EU; trvá na tom, že zásadní význam pro zajištění adicionality a dlouhodobého účinku dodatečných evropských finančních prostředků má důsledné, udržitelné a ověřitelné uplatňování zásady neopakování a zaměření jasně vymezených evropských cílů reforem a investic; připomíná nutnost tuto zásadu dodržovat a vyslovuje se proti tomu, aby nástroj RRF či jiné dočasné nástroje vytlačily nebo nahradily politiku soudržnosti, neboť politika soudržnosti má nadále zásadní význam pro dlouhodobou a udržitelnou územní soudržnost a konvergenci;

11. poukazuje na to, že při přednostním uplatňování nástroje RRF má nedostatečná administrativní kapacita v mnoha členských státech a problémy spojené s globálními dodavatelskými řetězci za následek zpoždění při uplatňování politiky soudržnosti; v této souvislosti vyzývá Komisi, aby poskytla komplexní posouzení dopadu, který má nástroj RRF na jiné finanční nástroje a veřejné investice, technickou podporu a správní a absorpční kapacity členských států;

12. připomíná, že v reakci na útočnou válku Ruska proti Ukrajině přispívá přepracování plánu REPowerEU k zajištění energetické bezpečnosti Evropy tím, že snižuje její závislost na fosilních palivech, diverzifikuje její dodávky energie, investuje do evropských zdrojů a infrastruktury, řeší problematiku energetické chudoby a investuje do energetických úspor a účinnosti ve všech odvětvích včetně dopravy; zdůrazňuje, že prostřednictvím tohoto plánu bylo v roce 2023

([14]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

poskytnuto formou grantů dalších 20 miliard EUR, včetně 8 miliard EUR, které byly k dispozici díky předběžnému vyplacení částek v rámci systému EU pro obchodování s emisemi, a 12 miliard EUR z Inovačního fondu; poukazuje na úspěchy, kterých dosáhl Parlamentu při jednáních, zejména pokud jde o ustanovení týkající se doplnění prostředků Inovačního fondu, 30 % cíl financování přeshraničních projektů, důraz na investice, které řeší problém energetické chudoby ohrožených domácností, malých a středních podniků a mikropodniků, a o flexibilní využívání nevyužitých prostředků z Fondu soudržnosti v rámci VFR na období 2014–2020 a až 7,5 % vnitrostátních přídělů v rámci VFR na období 2021–2027;

13. připomíná svou výzvu, aby se intervence nástroje RRF zaměřovaly na opatření s evropskou přidanou hodnotou, a proto vyjadřuje politování nad nedostatkem životaschopných přeshraničních opatření nebo opatření s dopadem na více zemí, včetně projektů infrastruktury vysokorychlostních železnic a udržitelné mobility dvojího užití, které jsou nezbytné k dokončení sítě TEN-T, a nad rizikem, které se s tím pojí, totiž že bude nutné prostředky na tyto projekty hledat výhradně v členských státech; konstatuje, že široký rozsah cílů nástroje RRF k tomu přispěl tím, že umožnil, aby do oblasti působnosti nástroje RRF spadala široká škála vnitrostátně zaměřených projektů;

14. poukazuje na změnu článku 27 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost prostřednictvím plánu REPowerEU, která výrazně posílila přeshraniční rozměr nástroje RRF s dopadem na více zemí doporučením, aby členské státy upravily své národní plány pro oživení a odolnost doplněním kapitol týkajících se plánu REPowerEU včetně výdajového cíle ve výši alespoň 30 % na takováto opatření, aby byla zaručena energetická autonomie EU; je znepokojen širokým výkladem Komise, který umožňuje, aby jakékoli snížení (vnitrostátní) poptávky po energii bylo důvodem pro uplatnění přeshraničního rozměru s dopadem na více zemí;

15. vítá možnost, aby se financování z nástroje RRF použilo k plnění cílů Platformy strategických technologií pro Evropu (STEP) tím, že se za účelem zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu podpoří investice do kritických technologií v EU; konstatuje, že žádný členský stát nevyužil možnosti zahrnout do svého národního plánu pro oživení a odolnost dodatečný peněžní příspěvek na cíle STEP prostřednictvím složky členského státu v rámci Programu InvestEU; připomíná, že členské státy mohou ještě stále v tomto ohledu své národní plány změnit; očekává, že procesy revize budou účinné, efektivní a jednoduché, zejména s ohledem na konečný termín v roce 2026, současný geopolitický kontext a potřebu investovat do evropských obranných schopností;

16. připomíná, že je nutné v rámci všech reforem a investic podporovaných z nástroje RRF uplatňovat zásadu „významně nepoškozovat“, přičemž aby bylo možné okamžitě zabezpečit zásoby, je nutné pro energetickou infrastrukturu a energetická zařízení zajistit v rámci plánu REPowerEU cílenou výjimku; vybízí Komisi, aby posoudila možnost jednotnějšího výkladu zásady „významně nepoškozovat“ mezi nástrojem RRF a taxonomií EU pro udržitelnou činnost a přihlédla ke specifikům uvedeného nástroje coby programu určeného k hrazení veřejných výdajů;

Finanční hlediska nástroje RRF

17. zdůrazňuje, že nástroj RRF je prvním rozsáhlým nástrojem na úrovni EU založeným na výkonnosti, který se opírá výhradně o financování, jež není spojeno s náklady; připomíná, že v článku 8 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost je stanoveno, že nástroj RRF musí Komise provádět v rámci přímého řízení v souladu s příslušnými pravidly přijatými podle článku 322 SFEU, zejména s finančním nařízením a nařízením o podmíněnosti dodržováním zásad právního státu; s politováním konstatuje, že Rada nesouhlasila s tím, aby byla do finančního nařízení začleněna konkrétní pravidla, která by řešila rizika tohoto realizačního modelu, jako je dvojí financování; domnívá se, že pravidla finančního nařízení by měla být plně uplatnitelná na budoucí nástroje založené na financování, které není spojeno s náklady, a to i pokud jde o pokuty a sankce;

18. konstatuje, že o půjčky požádalo pouze 13 států a že v důsledku toho, že se do 31. prosince 2023 nepodařilo přidělit na závazky 92 miliard z 385,8 miliard EUR, zůstane tato částka nevyužita; bere na vědomí, že půjčky byly atraktivní pro ty členské státy, které se na finančních trzích potýkají s vyššími výpůjčními náklady nebo které se snažily vykompenzovat snížení grantů poskytovaných v rámci nástroje RRF; poukazuje na to, že některé členské státy využily půjčky z nástroje RRF jen v omezené míře, a to buď z důvodu silné fiskální pozice, nebo z administrativních důvodů; vyzývá Komisi, aby analyzovala důvody nízké míry využívání těchto půjček v některých členských státech a zohlednila tato zjištění při navrhování budoucích finančních nástrojů EU; se znepokojením konstatuje, že vnitrostátní finanční nástroje k provádění národních plánů pro oživení a odolnost nebyly dostatečně propagovány, což vedlo k tomu, že nejsou dostatečné známé a potenciální příjemci je nevyužívají; domnívá se, že vzhledem k napjatým veřejným rozpočtům a naléhavým strategickým prioritám EU je zapotřebí zahájit politickou diskuzi o využití nevyužitých finančních prostředků; vyzývá k posouzení toho, jak a za jakých podmínek by nevyužité finanční prostředky z nástroje RRF mohly být přesměrovány na podporu evropské konkurenceschopnosti, odolnosti, obrany a sociální, hospodářské a územní soudržnosti, zejména prostřednictvím investic do digitálních a zelených technologií v souladu s původním účelem nástroje RRF;

19. připomíná, že podle přijatého právního závazku je nutné veškeré výdaje poskytnuté v rámci nástroje NGEU uhradit nejpozději do 31. prosince 2058; připomíná dále Radě a Komisi jejich právní závazek, který byl přijat v roce 2020 v rámci interinstitucionální dohody, totiž zajistit realizovatelnou možnost refinancovat dluh vzniklý v souvislosti s využitím nástroje NGEU, mj. pomocí dostatečných výnosů z vlastních zdrojů zavedených po roce 2021, aniž by došlo k přílišnému omezení výdajů na programy nebo investičních nástrojů v rámci VFR; vyjadřuje politování nad tím, že v tomto směru nebylo dosaženo dostatečného pokroku, což vyvolává obavy, pokud jde o splatitelnost dluhu vzniklého v rámci nástroje NGEU, a naléhavě vyzývá Radu, aby neprodleně a co nejdříve schválila nové vlastní zdroje; dále naléhavě vyzývá Komisi, aby pokračovala ve svém úsilí o určení dalších skutečných nových vlastních zdrojů nad rámec interinstitucionální dohody, které jsou spojeny s politikou EU, aby bylo možné pokrýt vysoké potřeby v oblasti výdajů spojené s financováním nových priorit a se splácením dluhu vzniklého v souvislosti s využitím nástroje NGEU;

20. se znepokojením bere na vědomí, že podle odhadů Komise dosáhnou celkové náklady na splácení kapitálu a úroků v rámci nástroje NGEU počínaje rokem 2028 přibližně 25–30 miliard EUR ročně, což představuje 15–20 % ročního rozpočtu na rok 2025; připomíná, že v rámci posledních tří rozpočtových procesů bylo nutné využít zvláštní nástroje, aby bylo možné pokrýt náklady na nástroj EURI; zdůrazňuje, že výrazné zvýšení nákladů na financování vyvíjí tlak na budoucí rozpočet EU a omezuje schopnost reagovat na budoucí výzvy;

21. bere na vědomí cíl Komise, kterým je financování až 30 % nákladů na nástroj NGEU prostřednictvím emise zelených dluhopisů; konstatuje, že do 31. prosince 2024 vydala Komise evropské zelené dluhopisy v hodnotě 68,2 miliardy EUR;

Koncepce a realizace národních plánů pro oživení a odolnost

22. konstatuje, že do 31. prosince 2024 bylo vyplaceno 47 % dostupných prostředků v rámci nástroje RRF, z čehož granty tvořily 55 % a půjčky 37 %, což vedlo k tomu, že velká část opatření dosud nebyla v letech 2025 a 2026 dokončena; je však znepokojen zjištěním Účetního dvora, že do října 2023 se ke konečným příjemcům v 15 z 22 členských států dostalo pouze 50 % vyplacených finančních prostředků; vyzývá Komisi, aby doporučení Účetního dvora řádně zohlednila s cílem zlepšit fungování jakýchkoli budoucích nástrojů založených na výkonnosti podobných nástroji RRF, zejména v kontextu cílenějšího VFR;

23. s potěšením konstatuje, že všechny členské státy překonaly cíle týkající se ekologické transformace (o 37 %) a digitální transformace (o 20 %), přičemž průměrné výdaje na cíle v oblasti klimatu a digitalizace v rámci nástroje RRF dosahovaly celkově 42 %, resp. 26 %; konstatuje, že Účetní dvůr zpochybnil způsob, jakým provádění opatření v rámci nástroje RRF přispělo k ekologické transformaci, a navrhl zdokonalit metodiku používanou k posuzování opatření souvisejících s klimatem; poukazuje na to, že stejné metodologické nedostatky existují u všech pilířů nástroje RRF;

24. konstatuje, že nástroj RRF by mohl mít hmatatelný dopad na dosažení sociálních cílů, s tím, že členské státy plánují vynaložit na tuto oblast přibližně 163 miliard EUR; poukazuje na to, že tyto výdaje musí být zaměřeny na výsledky a musí zajišťovat měřitelné hospodářské nebo sociální přínosy; zdůrazňuje, že je nutné urychlit investice do rozvoje venkovských, okrajových a nejvzdálenějších, izolovaných a odlehlých oblastí a do dostupného bydlení, sociální ochrany a integrace zranitelných skupin a také do zaměstnanosti mladých lidí, což je oblast, v níž dochází při vynakládání prostředků k průtahům; vyzývá Komisi k tomu, aby pomocí srovnávacího přehledu nástroje RRF důkladně posoudila projekty a reformy týkající se vzdělávání a mladých lidí, které členské státy provádějí v rámci nástroje RRF; vyjadřuje politování nad tím, že v některých členských státech bylo zaznamenáno zpoždění při plnění cílů v oblasti zdraví, vzhledem k tomu, že nástroj RRF by měl rovněž zlepšit dostupnost a kapacitu systémů zdravotní péče a klíčových investic do sociální infrastruktury, včetně zařízení předškolního vzdělávání a péče; zdůrazňuje, že tato zpoždění, která jsou v některých případech spojena se změnami rozpočtových priorit a revidovanými vnitrostátními harmonogramy provádění, mohou ohrozit dosahování cílů nástroje RRF v oblasti sociální soudržnosti;

25. opakuje svůj vyjednávací postoj, tedy že je třeba zahrnout cíle v oblasti vzdělávání (10 %) a kulturních aktivit (2 %); podporuje úsilí Komise o hodnocení těchto cílů jako referenčního měřítka při posuzování politiky vzdělávání v národních plánech pro oživení a odolnost prostřednictvím srovnávacího přehledu nástroje RRF;

26. konstatuje, že převážná většina národních plánů pro oživení a odolnost obsahuje zvláštní část, v níž je vysvětleno, jak plán řeší genderové aspekty a výzvy; je však znepokojen tím, že některé národní plány pro oživení a odolnost neobsahují vysvětlení, jak mají opatření obsažená v národním plánu pro oživení a odolnost přispívat k genderové rovnosti žen a k rovným příležitostem pro všechny, a vyzývá dotyčné členské státy, aby tato vysvětlení neprodleně doplnily;

27. zdůrazňuje, že je důležité provést reformy zaměřené na roztříštěnost trhu práce, podporu kvalitních pracovních podmínek, řešení nerovností ve výši mezd, zajištění důstojných životních podmínek a posílení sociálního dialogu, sociální ochrany a sociální ekonomiky;

28. bere na vědomí hmatatelný dopad, který by nástroj RRF mohl mít na cíl digitální transformace, vzhledem k tomu, že na příslušné plány bylo vyčleněno 166 miliard EUR; vítá příspěvky, jichž bylo dosaženo v rámci pilíře pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, zejména pokud jde o konkurenceschopnost a podporu malých a středních podniků; podotýká, že je nutné urychlit zaostávající investice do nadnárodní spolupráce, podpory konkurenceschopných podniků provádějících inovativní projekty a regulačních změn ve prospěch inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění;

29. zdůrazňuje, že úspěch investic EU závisí na dobře fungujících kapitálových trzích; vyzývá členské státy, aby zajistily účinnější a včasnější vyplácení finančních prostředků, zejména pro malé a střední podniky a mladé podnikatele, zefektivnily postupy podávání žádostí v zájmu zlepšení dostupnosti a zavedly konkrétní opatření pro poskytování cílené podpory, která jim pomůže hrát významnější úlohu v procesu inteligentního růstu podporujícího začlenění;

30. je znepokojen tím, že dosahování jednotlivých milníků a cílů zaostává za orientačním harmonogramem stanoveným v národních plánech pro oživení a odolnost a že rychlost pokroku se v různých členských státech liší; vyjadřuje politování nad časovou prodlevou mezi plněním milníků a cílů a prováděním projektů; zdůrazňuje, že nástroj RRF dosáhne svého dlouhodobého a krátkodobého potenciálu pouze tehdy, bude-li řádně provedena reformní, respektive investiční složka; s potěšením konstatuje, že po pomalém rozjezdu se od druhé poloviny roku 2023 provádění nástroje RRF zrychluje, nicméně stále dochází k významným zpožděním, která lze připsat nejrůznějším faktorům, mj. revizím spojeným se začleněním plánu REPowerEU, zvyšující se inflaci, nedostatečné administrativní kapacitě členských států, zejména malých členských států, nejistotě týkající se konkrétních pravidel pro uplatňování nástroje RRF, vysokým nákladům na energie, nedostatečným dodávkám a podcenění doby nutné k realizaci příslušných opatření; konstatuje, že odložení klíčových prováděcích lhůt některými vládami na rok 2026 vyvolává obavy ohledně toho, zda budou některé členské státy schopny v plné míře čerpat přidělené finanční prostředky v časovém rámci nástroje RRF; zdůrazňuje, že je důležité zachovat realistický a účinný harmonogram provádění, aby se zabránilo tomu, že projekty nebudou dokončeny a promarní se příležitosti ke strukturálním zlepšením; vyzývá Komisi, aby zajistila urychlené odstranění administrativních překážek;

31. připomíná, že nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost bylo změněno v důsledku začlenění kapitoly REPowerEU; poukazuje na význam kapitol REPowerEU v národních plánech pro oživení a odolnost a vyzývá členské státy k tomu, aby přednostně realizovaly pokročilé projekty a aby prováděly své národní plány rychleji, jak pokud jde o reformy, tak i pokud jde o investice, a případně upravily národní plány v souladu s cíli nástroje RRF, což umožní reagovat na výzvy vyplývající z geopolitických změn a řešit stávající reálnou situaci na místě, aniž by docházelo k narušení celkové rovnováhy nebo ke snížení úrovně ambicí těchto národních plánů;

32. zdůrazňuje skutečnost, že nástroj RRF mohl pomoci zmírnit dopady současné celounijní krize v oblasti bydlení; vyjadřuje politování nad tím, že některé členské státy této příležitosti nevyužily, a zdůrazňuje, že je důležité, aby členské státy urychlily investice do dosažitelného a cenově dostupného bydlení;

33. poukazuje na úlohu tzv. super milníků při ochraně finančních zájmů EU proti nedostatkům v oblasti právního státu a při zajišťování plného provádění požadavků podle článku 22 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost; s potěšením konstatuje, že tyto „super milníky“ uspokojivě splnily všechny členské státy kromě jednoho; připomíná, že Komise si musí vyžádat zpět veškeré předem vyplacené prostředky, které nebyly do konce platnosti nástroje RRF zaúčtovány proti pravidelným žádostem o platby;

34. bere na vědomí vysokou administrativní zátěž a komplikovanost, kterou s sebou přinesl nástroj RRF; poukazuje na to, že na úrovni členských států je zapotřebí značného úsilí k uplatňování nástroje RRF souběžně se strukturálními fondy; konstatuje, že Nástroj pro technickou podporu založený na poptávce poskytl mezi lety 2021 a 2024 v členských státech podporu více než 500 reforem spojených s nástrojem RRF, které přímo či nepřímo souvisely s přípravou, změnami, přepracováním a prováděním národních plánů pro oživení a odolnost; bere na vědomí pokyny Komise z července 2024 obsahující zjednodušení a ujasnění, která mají usnadnit provádění nástroje RRF, očekává však, že Komise bude jednat rychle a splní svůj slib, že o 25 % sníží administrativní zátěž; naléhavě vyzývá Komisi, aby členským státům poskytla jasnou a cílenou technickou podporu, což jim umožní vybudovat efektivní správní kapacity pro plnění milníků a cílů; žádá Komisi, aby snížila míru složitosti pravidel EU pro zadávání veřejných zakázek, která se uplatňují u zakázek s vyšší hodnotou;

35. vyjadřuje znepokojení nad složitostí postupů podávání žádostí o financování z nástroje RRF, zejména pro malé a střední podniky a nevládní organizace, neboť tyto postupy vyžadují externí poradenské služby i v případě malých grantů; zdůrazňuje, že tyto byrokratické překážky jsou v rozporu s původními cíli nástroje RRF, který měl poskytovat rychlou a přímou finanční podporu; požaduje urychlené zjednodušení požadavků na podávání žádostí a zpráv, zejména pro menší příjemce, s cílem maximalizovat čerpání a dopad finančních prostředků a pomoci jim využít je pro ekologickou a digitální transformaci;

36. domnívá se, že průtahy při uplatňování nástroje RRF podtrhují riziko, že opatření, na která byly vyplaceny prostředky z tohoto nástroje, nebudou dokončena ve lhůtě k provedení plateb v roce 2026; vítá prohlášení, které Komise učinila dne 16. září 2024 v rámci dialogu o oživení a odolnosti, že nebude hradit projekty, které nebyly realizovány; považuje za chybu, že prostředky z nástroje RRF vyplacené na milníky a cíle, jež byly vyhodnoceny jako splněné, nelze získat zpět, pokud související opatření nakonec nejsou realizována; vybízí Komisi, aby zohlednila související doporučení EÚD a ve spolupráci s členskými státy posoudila opatření, u nichž je největší riziko, že nebudou do 31. srpna 2026 dokončena; zdůrazňuje, že je důležité tato opatření monitorovat, napomáhat k provedení včasných následných opatření a usilovat o řešení v případech zpoždění;

37. se znepokojením konstatuje, že časový rámec pro provádění zbývající části nástroje RRF je příliš krátký pro realizaci mnoha inovativních projektů; dále konstatuje, že inovativní projekty je z podstaty obtížnější plánovat a s větší pravděpodobností se během jejich provádění vyskytnou překážky, a z tohoto důvodu nevyhovují přísným lhůtám nástroje RRF; naléhavě vyzývá Komisi, aby budoucí programy, které vytvoří, byly dostatečně flexibilní a umožňovaly vhodně reagovat na měnící se okolnosti a zároveň zaručovaly určitou předvídatelnost;

38. podotýká, že je možné, že některých milníků a cílů už není možné dosáhnout z objektivních důvodů; zdůrazňuje, že jakékoli přepracování národních plánů pro oživení a odolnost by mělo probíhat v souladu s nařízením o Nástroji pro oživení a odolnost, mj. s příslušnými lhůtami, a nemělo by vést ke slevování z reforem či závazků nebo k méně kvalitním projektům, ale mělo by zachovat celkové ambice a efektivitu veřejných výdajů;

39. je znepokojen rozdílným posuzováním národních plánů pro oživení a odolnost ze strany Komise, což vede k dvojím standardům při uplatňování nařízení; mimoto je znepokojen rozdílnou definicí milníků a cílů, která se v jednotlivých národních plánech pro oživení a odolnost liší, jak soustavně uvádí EÚD;

40. poukazuje na to, že se doba nutná k tomu, aby Komise posoudila žádosti členských států o výplatu prostředků, mezi jednotlivými členskými státy výrazně liší, a zdůrazňuje, že Komise musí jednat transparentněji; naléhavě vyzývá Komisi, aby urychlila posuzování těchto žádostí a zajistila, že se s členskými státy bude jednat stejně; zdůrazňuje, že je třeba zajistit rovné podmínky v celé EU, pokud jde o opatření a ukazatele, které se používají k posouzení všech projektů nástroje RRF;

41. naléhavě vyzývá členské státy, aby zintenzivnily své úsilí o řešení administrativních překážek a aby zajistily dostatečnou administrativní kapacitu s cílem umožnit urychlené provádění nástroje RRF s ohledem na vypršení lhůty v roce 2026 a zabránit koncentraci projektů realizovaných v rámci tohoto nástroje do rozvinutějších regionů a hlavních měst tím, že se umožní využívání prostředků z tohoto nástroje v rámci projektů prováděných v nejvíce ohrožených regionech, což přispěje k dosažení cíle nástroje, kterým je zvýšit sociální, územní a hospodářskou soudržnost; zdůrazňuje význam spravedlivého regionálního rozdělení v rámci národních plánů pro oživení a odolnost; zároveň je třeba zajistit, aby finanční prostředky z nástroje RRF byly přidělovány na základě hospodářského a sociálního dopadu, proveditelnosti a dlouhodobých přínosů;

42. vyzývá k případnému prodloužení pokročilých projektů v rámci nástroje RRF o 18 měsíců prostřednictvím změny nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost postupem spolurozhodování; zdůrazňuje, že zamýšlené prodloužení projektů bude provedeno Komisí na základě objektivních, jasných a spravedlivých měřítek; vítá možnost cíleného stanovování priorit na základě výkonnosti a zavedení systému převodů po vypršení lhůty v roce 2026, aby bylo možné dokončit probíhající projekty díky jiným režimům financování, mj. prostřednictvím Evropského investičního fondu a případného nového evropského fondu pro konkurenceschopnost; naléhavě vyzývá Komisi, aby předložila strategii zaměřenou na řešení obrovské poptávky po veřejných investicích po roce 2026, aniž by byly ohroženy rozpočtové zdroje v jiných kritických oblastech;

43. vyzývá k hodnocení toho, jak by tento rámec mohl umožnit cílené investice do dodavatelských řetězců EU v oblasti obrany, strategických zásob a inovací týkajících se obrany, a zajistit soulad s širšími evropskými bezpečnostními cíli;

44. je znepokojen tím, že některé členské státy by se mohly rozhodnout vzdát se částí nebo celých částek spojených s jejich poslední žádostí o platbu, čímž nedojde ke splnění posledních milníků a cílů;

Transparentnost, sledování a kontrola

45. bere na vědomí skutečnost, že Komise plánovala provést v roce 2024 ve všech členských státech 112 auditů nástroje RRF; připomíná Komisi její povinnost podle čl. 24 odst. 9 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost získat zpět finanční prostředky v případě nesprávného vyplacení nebo zrušení opatření;

46. konstatuje, že Komise se při výpočtu částečných plateb a pozastavení vyplácení finančních prostředků spoléhá na své vlastní metodiky; vyjadřuje politování nad tím, že tyto metodiky byly vypracovány až dva roky po začátku provádění nástroje RRF a bez konzultace s Parlamentem;

47. vítá rozsáhlou práci EÚD v souvislosti s nástrojem RRF a považuje za důležité důkladně posoudit jeho zjištění, zejména zjištění, že milníky a cíle jsou často spíše vágní a zaměřené na výstupy, a proto nejsou vhodné k měření výsledků a dopadů, a jeho zjištění týkající se rizika dvojího financování vyplývajícího z překrývání s jinými politickými opatřeními; konstatuje, že Komise přijala mnoho doporučení EÚD, ale nikoli všechna; zdůrazňuje, že je třeba naléhavě řešit nedostatky ve finančních kontrolách, na něž upozornil EÚD, aby se zabránilo dvojímu financování, neefektivnosti nákladů a špatnému hospodaření s finančními prostředky EU; vyzývá k větší transparentnosti a k plnému zohlednění doporučení EÚD, aniž by se tím zbytečně zvyšovala administrativní zátěž;

48. konstatuje, že EÚD se domnívá, že nástroj RRF se zaměřuje spíše na pokrok v provádění než na výkonnost, zejména proto, že opatření financovaná z nástroje RRF se zaměřují spíše na výstupy než na výsledky, liší se v ambicích, někdy postrádají jasnost a ne vždy pokrývají klíčové fáze provádění opatření, včetně dokončení;

49. konstatuje, že audity EÚD odhalily několik případů, kdy byly vyplaceny finanční prostředky, ačkoli nebyly řádně splněny požadavky související s plněním příslušných milníků a cílů; dále konstatuje, že rámec Komise pro posuzování „uspokojivého plnění“ příslušných milníků a cílů obsahuje prvky umožňující volné uvážení, jako je „minimální odchylka od požadavku“ nebo „přiměřené prodlevy“, a že metodika určení částečné platby neposkytuje vysvětlení hodnot zvolených jako koeficienty, čímž ponechává prostor pro výklad; žádá Komisi, aby Parlamentu poskytla další objasnění;

50. trvá na tom, že opatření, která již byla zahrnuta do jiných vnitrostátních plánů financovaných z prostředků EU (např. soudržnost, zemědělství atd.), by zpravidla neměla být zahrnuta do národních plánů pro oživení a odolnost, i když s sebou nenesou žádné náklady; naléhavě vyzývá Komisi, aby byla i nadále ostražitá a proaktivní při zjišťování jakéhokoli potenciálního rizika dvojího financování, zejména pokud jde o různé modely provádění nástroje RRF a jiných nástrojů financování EU;

51. vyjadřuje politování nad tím, že v případě nástroje RRF neexistuje řádná auditní stopa, a nad přetrvávající nedostatečnou transparentností navzdory požadavku, aby členské státy podávaly pololetní zprávy o 100 největších konečných příjemcích, který byl do plánu REPowerEU zaveden na žádost Parlamentu; vyjadřuje politování nad průtahy při podávání zpráv ze strany některých členských států a nad omezenou informační hodnotou poskytovaných údajů, což v konečném důsledku brání tomu, aby Komise nebo EÚD provedly kontrolu souladu; opakuje svou výzvu, aby seznamy největších konečných příjemců v každém členském státu byly pravidelně aktualizovány a zveřejňovány ve srovnávacím přehledu nástroje RRF a aby obsahovaly informace o zúčastněných hospodářských subjektech, včetně zhotovitelů, dodavatelů nebo poskytovatelů a subdodavatelů, a jejich skutečných majitelích, a nikoli pouze údaje o ministerstvech nebo jiných vládních orgánech nebo státních podnicích; dále vyjadřuje politování nad tím, že stávající definice „konečného příjemce“ ponechává prostor pro výklad, což vede k tomu, že u podobných opatření jsou v různých členských státech různí koneční příjemci; vyzývá v této souvislosti Komisi, aby zajistila obecnou shodu na tom, co znamená „konečný příjemce“, aby se tento pojem uplatňoval jednotně;

52. je znepokojen přetrvávajícími nedostatky ve vnitrostátních mechanismech podávání zpráv a kontroly, které jsou částečně způsobeny tlakem na využití dostupných prostředků, což ovlivňuje schopnost odhalovat nezpůsobilé výdaje, a složitostí auditních a kontrolních postupů, což vedlo k nejistotě v členských státech a příliš velkému zatížení administrativními postupy; vyzývá Komisi, aby poskytla ujištění o tom, zda kontrolní systémy členských států fungují odpovídajícím způsobem, a aby kontrolovala soulad investičních projektů financovaných z nástroje RRF s unijními a vnitrostátními pravidly; vyzývá k omezení plateb a případně k vrácení částek v souladu s článkem 22 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, pokud budou ve vnitrostátních kontrolních systémech přetrvávat

nedostatky; vyjadřuje politování nad tím, že se při neexistenci interoperabilních nástrojů IT a harmonizovaných norem spoléhá na manuální křížovou kontrolu a na vlastní prohlášení příjemců finančních prostředků EU, a to navzdory tomu, že existují nástroje, jako je systém včasného odhalování rizik a vylučování hospodářských subjektů a ARACHNE, jejichž používání není v současné době povinné, což s sebou nese riziko, že výdaje budou vykazovány dvakrát; v této souvislosti připomíná neochotu členských států dosáhnout pokroku tím, že včas vyvinou příslušné nástroje IT;

53. sdílí názor EÚD, že model financování, které není spojeno s náklady, nebrání vykazování skutečných nákladů; konstatuje, že jasné porozumění nákladům rovněž usnadňuje práci kontrolních orgánů a orgánů dohledu, jakož i Úřadu evropského veřejného žalobce a Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), a umožňuje větší veřejnou kontrolu;

54. znovu zdůrazňuje úlohu srovnávacího přehledu nástroje RRF, který občanům poskytuje informace o celkovém pokroku při provádění národních plánů pro oživení a odolnost; poukazuje na význam tohoto srovnávacího přehledu pro posílení transparentnosti a vyzývá Komisi, aby zvýšila úroveň transparentnosti a vizualizace údajů ve srovnávacím přehledu;

55. připomíná, že vykazování pokroku při provádění ve srovnávacím přehledu nástroje RRF vychází z informací, které poskytují členské státy dvakrát ročně;

56. poukazuje na důležitou úlohu úřadu EPPO a úřadu OLAF při ochraně finančních zájmů EU; vítá skutečnost, že vyšetřování případů podvodů a korupce souvisejících s nástrojem RRF ze strany úřadu EPPO vedlo k několika zatčením, obžalobám a zabavení finančních prostředků z tohoto nástroje; připomíná, že úřad EPPO se v roce 2024 zabýval 307 aktivními případy souvisejícími s nástrojem RRF, což představuje přibližně 17 % všech vyšetřovaných podvodů ve vztahu k výdajům, a odhadovaná škoda pro finanční zájmy EU činí 2,8 miliardy EUR; očekává, že pokračování v provádění nástroje RRF povede ke zvýšení počtu vyšetřovaných případů; vyzývá Komisi, aby prozkoumala prohlášení řídících subjektů členských států, pokud jde o vykazování odhalených podvodů a přijatých nápravných opatření;

Úloha Evropského parlamentu

57. znovu připomíná, že Parlament hraje důležitou úlohu, pokud jde o kontrolu a monitorování uplatňování nástroje RRF a dohlížení na to, aby byla Komise odpovědná za své jednání; poukazuje na příspěvky Parlamentu poskytované prostřednictvím rozličných kanálů, zejména prostřednictvím různých plenárních rozprav, parlamentních usnesení, dialogů o oživení a odolnosti s příslušnými komisaři konaných každé dva měsíce, více než třiceti schůzí stálé pracovní skupiny pro kontrolu nástroje RRF, četných parlamentních otázek, každoročního postupu udělování absolutoria Komisi a pravidelného toku informací a *ad hoc* žádostí o informace adresovaných Komisi; vyjadřuje politování nad tím, že model využívání milníků a cílů k aktivaci vyplácení prostředků nebyl doprovázen odpovídajícími mechanismy rozpočtové kontroly, což vedlo k menší úloze Parlamentu ve srovnání s jeho kontrolou výdajů VFR;

58. připomíná práva Parlamentu stanovená v článku 25 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, zejména právo, aby mu Komise současně poskytovala veškeré informace, které v souvislosti s nařízením o Nástroji pro oživení a odolnost nebo jeho prováděním předává Radě nebo některým jejím přípravným orgánům, stejně jako přehled svých předběžných zjištění týkajících se uspokojivého splnění příslušných milníků a cílů zahrnutých v národních plánech pro oživení a odolnost; vybízí k tomu, aby byly relevantní výsledky diskuzí vedených v přípravných orgánech Rady sdíleny s příslušnými parlamentními výbory;

59. dále připomíná právo příslušných výborů Parlamentu vyzvat Komisi, aby v kontextu dialogů o oživení a odolnosti poskytla informace o aktuálním stavu posuzování národních plánů pro oživení a odolnost;

60. vyjadřuje politování nad tím, že Parlament nehraje žádnou úlohu při navrhování národních plánů pro oživení a odolnost a není konzultován ohledně žádostí o platby; dále kritizuje skutečnost, že Parlamentu nebyl poskytnut jasný a dohledatelný přehled o stavu provádění projektů a plateb; očekává, že bude informován o kontextu přepracování národních plánů pro oživení a odolnost, aby mohl provést vlastní posouzení těchto přepracování a na základě zkušeností s nástrojem RRF hrát větší úlohu v případných budoucích nástrojích;

Zapojení zúčastněných stran

61. vyjadřuje politování nad nedostatečným zapojením místních a regionálních orgánů, organizací občanské společnosti, sociálních partnerů, vnitrostátních parlamentů a dalších příslušných zúčastněných stran do navrhování, revize nebo provádění národních plánů pro oživení a odolnost, což vede k horším politickým výsledkům i k omezené odpovědnosti; vyjadřuje rovněž politování nad tím, že některé členské státy při navrhování a provádění národních plánů pro oživení a odolnost jasně upřednostňovaly některé místní a regionální orgány nebo zúčastněné strany na úkor jiných; připomíná, že účast místních, regionálních a celostátních orgánů a subjektů odpovědných za vypracování těchto politik má pro úspěšnost nástroje RRF zásadní význam, jak je uvedeno v článku 28 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost; připomíná, že Parlament podpořil závazné ustanovení v rámci nástroje RRF, aby byl zaveden víceúrovňový dialog, do kterého by byly zapojeny příslušné zúčastněné strany, s nimiž by se diskutovalo o přípravě a provádění národních plánů pro oživení a odolnost, a to s jasně vymezeným obdobím pro konzultace; požaduje proto, aby byly v souladu s vnitrostátním právním rámcem a na základě jasných a transparentních zásad do provádění národních plánů pro oživení a odolnost co nejvíce zapojeny zúčastněné strany;

62. připomíná, že je zapotřebí, aby docházelo k pravidelné interakci mezi vnitrostátními koordinačními orgány a vnitrostátními zúčastněnými stranami zapojenými do monitorování provádění národních plánů pro oživení a odolnost v souladu se zásadou transparentnosti a odpovědnosti; zdůrazňuje, že k zajištění aktuálních informací o pokroku při provádění národních plánů pro oživení a odolnost je zapotřebí pravidelnější a veřejná komunikace ze strany vnitrostátních koordinačních orgánů;

63. zdůrazňuje, že rozhodnutí by měla být přijímána na nejvhodnější úrovni; je přesvědčen o tom, že uplatňování zásady partnerství a větší zapojení místních a regionálních orgánů by mohlo zefektivnit provádění projektů, omezit rozdíly v členských státech a umožnit přijetí lepších a kvalitnějších opatření s přeshraničním rozměrem a dopadem na více zemí;

64. domnívá se, že cenné zkušenosti získané při uplatňování nástroje RRF mohou být zohledněny při koncipování nástrojů založených na výkonnosti v příštím VFR, zejména s ohledem na program EU týkající se konkurenceschopnosti a zjednodušení;

Poučení do budoucna

65. domnívá se, že kombinace reforem a investic se ukázala jako úspěšná, ale že je mezi nimi zapotřebí vytvořit jasnější vazbu; zdůrazňuje, že je důležité, aby bylo veškeré financování sladěno s cíli nástroje a vypláceno v souladu s pokrokem dosaženým při jejich plnění; trvá na tom, že úroveň ambicí národních plánů pro oživení a odolnost by neměla být snižována, ale měla by odpovídat harmonogramu nástroje RRF, aby se zajistilo jejich úspěšné naplňování;

66. je přesvědčen o tom, že posílení konkurenceschopnosti EU, dekarbonizace hospodářství EU a zvýšení jeho oběhovosti a účinného využívání zdrojů, jakož i řešení nedostatku dovedností, vytváření kvalitních pracovních míst a posílení inovační kapacity EU zůstane hlavní prioritou i v období po roce 2026, jak zdůrazňuje Draghiho zpráva; je znepokojen skutečností, že poté, co nástroj RRF přestane na konci roku 2026 fungovat, vznikne značná mezera ve financování, zejména pokud jde o veřejné investice do společných evropských priorit, neboť finanční zdroje z vnitrostátních rozpočtů se v jednotlivých členských státech velmi liší; zdůrazňuje, že poznatky získané z nástroje RRF je třeba uplatnit k lepšímu využití veřejných a soukromých investic, aby se odstranila mezera ve financování evropských cílů a transformace, kterou Draghiho zpráva odhaduje na více než 800 miliard EUR ročně, a aby se současně zajistilo plynulé pokračování investic do společných evropských statků;

67. vítá větší využívání finančních nástrojů díky možnosti směrovat finanční prostředky z nástroje RRF do složky členských států v rámci Programu InvestEU;

68. naléhavě vyzývá Komisi, aby uplatnila získané zkušenosti a připomínky EÚD a aby zajistila, že budoucí nástroje založené na výkonnosti budou dobře zacílené a v souladu se záměrem financovat evropské veřejné statky a upřednostňovat řešení jasně definovaných strategických výzev, hospodářskou udržitelnost a konkurenceschopnost; požaduje, aby bylo zajištěno, že všechny budoucí nástroje budou koncipovány tak, aby neměřily pouze vstupy nebo krátkodobé výstupy a pokrok, ale rovněž výsledky z hlediska dlouhodobých dopadů podložených výstupy;

69. konstatuje, že podle EÚD je nezbytné, aby budoucí nástroje založené na výkonnosti nebyly koncipovány a prováděny způsobem, který by poškozoval odpovědnost, a zejména aby byly v členských státech zavedeny vhodné kontrolní systémy, které budou před zahájením provádění kontrolovány Komisí; konstatuje, že by to znamenalo stanovení minimálních požadavků na kontroly prováděné členskými státy a kontroly prováděné Komisí;

70. vyzývá Komisi, aby provedla nezávislé hodnocení a podala zprávu o dopadu nástroje RRF na soukromé investice na souhrnné úrovni EU, zejména o jeho možném vytěsňovacím účinku na soukromé investice a o jeho určujících faktorech; dále vyzývá Komisi, aby provedla objektivní a jasné analýzy toho, jak provádění reforem a investic v rámci národních plánů pro oživení a odolnost ovlivňuje ekonomiky jednotlivých členských států, přičemž se zvláště zaměří na inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst; naléhavě vyzývá Komisi, aby při vypracovávání svých návrhů na příští programové období zohledňovala poznatky získané z těchto analýz a z připomínek EÚD k provádění nástroje RRF;

71. zdůrazňuje, že všechny investice a reformy financované EU by měly být koordinovány a v souladu se strategickým plánováním na vnitrostátní úrovni a měly by se zaměřovat na projekty s jasnou evropskou přidanou hodnotou; zdůrazňuje, že je třeba stanovit výdajový cíl pro přeshraniční investice a investice prováděné ve více zemích; vyzývá Komisi, aby vypracovala důvěryhodnou metodiku pro posuzování přeshraničního rozměru a dopadu na více zemí u projektů financovaných EU;

72. zdůrazňuje, že smysluplný sociální a územní dialog s vysokou mírou zapojení místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů, organizací občanské společnosti a vnitrostátních parlamentů v souladu s vnitrostátním právním rámcem má zásadní význam pro odpovědnost členských států, úspěšné provádění a demokratickou odpovědnost; vyjadřuje znepokojení nad nedostatečným zapojením všech relevantních zúčastněných stran do provádění iniciativ financovaných z nástroje RRF a dohledu nad nimi; zdůrazňuje zejména, že regiony a zastupitelstva obcí nemohou být pouhými příjemci rozhodnutí, aniž by jim bylo umožněno vyjádřit se k reformám a investicím, které skutečně přetvářejí jejich území;

73. domnívá se, že je nezbytné, aby byly namísto uplatňování jednotného nebo univerzálního přístupu, který by mohl poškozovat méně rozvinuté regiony, přijaty diferencované strategie uznávající kulturní rozmanitost regionů a upevňující jejich hospodářskou a sociální soudržnost; vyzývá proto, aby byly posíleny a důsledněji využívány dialogy se zúčastněnými stranami, které by se mohly stát inspirací pro budoucí iniciativy a mechanismy v EU a jejích členských státech;

74. vyzdvihuje požadavek obsažený v nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, aby byly u projektů financovaných EU zveřejňovány informace o původu financování s cílem zajistit jejich přijetí evropskými občany;

75. zdůrazňuje, že dialogy o oživení a odolnosti jsou významným nástrojem k posílení transparentnosti a odpovědnosti, jež jsou klíčové pro optimální provádění nástroje RRF;

76. opakuje, že je třeba dále usilovat o zlepšení transparentnosti a sledovatelnosti využívání finančních prostředků EU; zdůrazňuje, že je nutné zajistit, aby byly k dispozici údaje, které jsou relevantní pro měření výkonnosti, a aby informace o výkonnosti byly prezentovány lépe a transparentněji; poukazuje také na to, že by měl být posílen mechanismus zpětné vazby, pokud jde o informace o výkonnosti a koncepci nebo pozměnění programu;

77. domnívá se, že lepší odborná příprava a budování kapacit ve všech zúčastněných regionech a orgánech, zejména na vnitrostátní úrovni, mohly urychlit provádění nástroje RRF a umožnit prováděcím orgánům, aby se lépe přizpůsobily jeho povaze založené na výkonnosti; zastává názor, že Komise mohla členským státům více pomoci ve fázi plánování a poskytnout jim dříve prováděcí pokyny, zejména s cílem posílit jejich systémy auditu a kontroly a přeshraniční rozměr nástroje RRF;

78. zdůrazňuje, že je důležité zmírnit riziko dvojího financování; navrhuje, aby byl zaveden integrovaný a interoperabilní systém IT a vytěžování dat a aby byly vypracovány jasné normy pro datové soubory, které by se uplatňovaly ve všech členských státech, s cílem umožnit komplexní a automatizované sledování výdajů; požaduje lepší koordinační mechanismy, které jasně vymezí odpovědnost mezi orgány zapojenými do provádění různých unijních a vnitrostátních programů a současně se vyvarují zbytečné byrokratické složitosti a zajistí efektivní přidělování finančních prostředků; vybízí k integraci pokročilých nástrojů analýzy dat a umělé inteligence s cílem zlepšit sledování, hodnocení a vykazování výkonnosti, aby byla zmírněna manuální pracovní zátěž a zefektivněny vykazovací postupy; zdůrazňuje, že k tomuto pokroku může dojít pouze tehdy, existuje-li rovněž operativní podpora digitalizace správních orgánů;

79. důrazně vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily, že jakýkoli druh financování EU, které není spojeno s náklady, nebo financování EU, které je založeno na výkonnosti, splňuje unijní a vnitrostátní předpisy, a v konečném důsledku chrání finanční zájmy EU; znovu připomíná odpovědnost Komise a členských států za zajištění legality a správnosti financování EU, jakož i dodržování zásad řádného finančního řízení;

80. domnívá se, že by měla být dále posílena úloha Parlamentu při monitorování nástroje RRF;

81. požaduje, aby budoucí nástroje založené na výkonnosti měly jednotnou auditní stopu, která umožní sledování rozpočtových příspěvků na financované projekty; zdůrazňuje, že je zapotřebí provádět audity na úrovni projektů, aby se zmírnilo riziko poškození dobré pověsti v očích široké veřejnosti a usnadnilo se zpětné získávání finančních prostředků v případě zrušení opatření; zdůrazňuje, že je třeba zmírnit administrativní překážky a zátěž;

82. požaduje, aby u veškerých budoucích programů založených na výkonnosti existovaly jasnější vazby mezi milníky a cíli a skutečně realizovanými projekty; zdůrazňuje, že mezi plněním milníků a realizací projektů by mělo uplynout méně času;

83. opakuje svou výzvu k vytvoření otevřené platformy, která by obsahovala údaje o všech projektech, konečných příjemcích a regionálním rozdělení finančních prostředků, čímž by se usnadnil audit a demokratický dohled;

84. zdůrazňuje, že veškerá případná budoucí rozpočtová rozhodnutí o půjčkách EU by měla respektovat jednotnost rozpočtu a úlohu Parlamentu jako součásti rozpočtového orgánu; poukazuje na rizika překročení nákladů na splácení dluhu vyplývající mimo jiné z kolísavých úrokových sazeb; považuje za důležité zajistit, aby byly od počátku k dispozici dostatečné finanční prostředky na pokrytí těchto nákladů, aniž by to šlo na úkor jiných programů nebo politických priorit;

85. vyzývá Komisi a členské státy, aby pečlivě posoudily nástroje, jako je nástroj RRF, a poučily se z nich s cílem maximalizovat efektivitu a dopad financování, investic a reforem EU, zjednodušit politické cíle, zlepšit spolupráci orgánů a zúčastněných stran na vnitrostátní i evropské úrovni a zvýšit odpovědnost členských států;

86. bere na vědomí deklarovaný záměr Komise využít zkušeností s uplatňováním nástroje RRF při vypracovávání návrhů programů financování EU na období po roce 2027, které mají být předloženy později v tomto roce; je si vědom toho, že nezávislé hodnocení *ex post* bude provedeno příliš pozdě na to, aby se promítlo do procesu předcházejícího příštímu programovému období, očekává však, že Komise a spolunormotvůrci náležitě zohlední zkušenosti získané s uplatňováním nástroje RRF a doporučení příslušných zúčastněných stran, zejména místních a regionálních orgánů, organizací občanské společnosti a sociálních partnerů; domnívá se, že s ohledem na budoucí hospodářskou odolnost, o kterou EU usiluje, je rovněž nutné dále mobilizovat soukromé investice, posílit kapitálové trhy a zajistit, aby veřejné výdaje zůstaly fiskálně odpovědné a strategicky zaměřené na posílení odolnosti a suverenity EU ve stále konfliktnějším geopolitickém kontextu;

°
° °

87. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.